

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2007. gada 17. decembris)

pēc Eiropas Savienības Padomes lūguma par priekšlikumu Padomes regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1338/2001, ar kuru paredz pasākumus, kas vajadzīgi euro aizsardzībai pret viltošanu

(CON/2007/42)

(2008/C 27/01)

Ievads un juridiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2007. gada 23. oktobrī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Padomes regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1338/2001, ar kuru paredz pasākumus, kas vajadzīgi euro aizsardzībai pret viltošanu ⁽¹⁾ (turpmāk tekstā — “ierosinātā regula”).

ECB kompetence sniegt atzinumu balstās uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 123. panta 4. punkta trešo teikumu, kas ir ierosinātās regulas pamatā. ECB kompetence sniegt atzinumu balstās arī uz EK līguma 105. panta 4. punkta pirmo ievilkumu kopā ar EK līguma 106. pantu, jo ierosinātā regula attiecas uz euro banknošu un monētu aizsardzību. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Vispārīgi apsvērumi

1.1. Kā minēts ierosinātās regulas paskaidrojuma rakstā ECB nesniedza 2006. gada 6. oktobra Rekomendāciju ECB/2006/13 par dažu pasākumu pieņemšanu euro banknošu efektīvākai aizsardzībai pret viltošanu ⁽²⁾ (tālāk tekstā — “ECB rekomendācija”). ECB savā rekomendācijā pauž viedokli, ka, lai gan parasti krimināltiesības un kriminālprocesa noteikumi neietilpst Kopienas kompetencē, tie tomēr var tajā ietilpt, ja tas vajadzīgs Kopienas tiesību efektivitātes nodrošināšanai ⁽³⁾. ECB īpaši ieteica Komisijai apsvērt priekšlikumu paplašināt NAC (nacionālo viltojumu analīzes centru) un NCB (nacionālo centrālo banku), kas nav NAC, pilnvaras, lai tās varētu paturēt identificētos un analizētos viltoto banknošu paraugus, kā arī pieprasīt un legāli transportēt šādas banknotes ES iekšienē [testēšanas] mērķiem, ko paredz Pamatnoteikumi [viltojumu noteikšanai un banknošu šķirošanai pēc to derīguma, ko veic kredītiestādes un citas specializētās skaidrās naudas apstrādes iestādes]. Jo īpaši būtu jāgroza Regulas (EK) Nr. 1338/2001 4. panta 2. punkts un attiecīgi jāsvītro 4. panta 3. punkts. Pēdējo minēto punktu būtu

⁽¹⁾ COM(2007) 525 galīgā redakcija.

⁽²⁾ OVC 257, 25.10.2006., 16. lpp.

⁽³⁾ Lieta C-176/03 *Komisija pret Padomi* (2005. gada 13. septembris), I-7879. lpp. un Lieta C-440/05 *Komisija pret Padomi* (2007. gada 23. oktobris), Eiropas Tiesas ziņojumos vēl nav publicēta.

jāgroza vismaz tā, lai 4. panta 2. punkta pilnīgu piemērošanu nekavē viltoto banknošu izmantošana vai paturēšana par pierādījumu krimināllietā, izņemot gadījumus, ja šāda piemērošana ir neiespējama konfiscēto banknošu daudzuma vai veida dēļ. Šīs rekomendācijas ierosinātajā regulā nav ņemtas vērā.

- 1.2. Principā ECB atzinīgi vērtē saskaņā ar Līgumu pieņemtu pirmā pīlāra aktu izmantošanu euro aizsardzībai pret viltošanu trešā pīlāra akta vietā, kas balstās uz policijas un tiesisko sadarbību krimināllietās, jo tikai pirmā pīlāra akti ir pienācīgi juridiskie līdzekļi euro aizsardzībai pret viltošanu Kopienas ekonomikas un monetārās savienības ietvaros ⁽¹⁾.

2. Īpaši apsvērumi

- 2.1. Ierosinātā 2001. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 1338/2001, ar ko nosaka pasākumus, kas vajadzīgi euro aizsardzībai pret viltošanu ⁽²⁾, 4. panta virsrakstā norādītās piemērošanas jomas paplašināšana, lai noteiktu pienākumu nosūtīt jaunas un vecas viltoto banknošu klases nolūkiem, kas nav identifikācija, daļēji atbilst ECB rekomendācijai. Tomēr ierosinātais 4. panta 2. punkta grozījums nenovērš iespējami viltoto banknošu izmantošanu vai paturēšanu krimināllietā saskaņā ar 4. panta 3. punktu, tādējādi esot pretrunā virsrakstā norādītās piemērošanas jomas paplašināšanai un kavējot grozītās normas piemērošanas efektivitāti. Normas piemērošana joprojām ir pilnībā atkarīga gan no nacionālo krimināltiesību noteikumiem, gan tiesu vai prokuratūras iestāžu lēmumiem. Var būt iespējama situācija, ka jaunu vai īpaši bīstamu viltojumu paraugi tiek atklāti vienā valstī, vienas aizturēšanas operācijas laikā, un ka tiesu vai prokuratūras iestādes atsakās izdot tos testēšanas mērķiem vai nevar to izdarīt krimināltiesību nacionālo normu dēļ, tādējādi rīkojoties pret jaunās normas būtību. Kā minēts ECB rekomendācijas 2. punktā, ECB nevēlas ierobežot aizdomās turamo vai apsūdzēto tiesības krimināllietās. Tomēr šajā sakarā Regulā (EK) Nr. 1338/2001 noteiktais un ierosinātajā regulā saglabātais interešu balans nosveras par sliktu euro aizsardzībai pret viltošanu. Lai nodrošinātu šādu aizsardzību, ECB un NCB parasti jābūt tiesībām saņemt to banknošu paraugus, kas kā pierādījumi tiek turētas vai izmantotas krimināllietā, izņemot tikai tos gadījumus, ja tas nav iespējams, ņemot vērā aizturēto viltojumu daudzumu un veidu.
- 2.2. Kā minēts ierosinātās regulas paskaidrojuma rakstā ECB jau ir pieņēmusi pamatnoteikumus viltotu banknošu identificēšanai ⁽³⁾, kas Eurosistēmas NCB jāievieš to nacionālajā tiesiskajā regulējumā. ECB to darīja, pildot savus pienākumus saskaņā ar EK līguma 106. panta 1. punktu un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu 16. pantu, lai nodrošinātu apgrozībā esošo euro banknošu integritāti un saglabāšanu, kā arī sabiedrības uzticību euro banknotēm. To būtu pilnīgāk jāatspoguļo ierosinātajos Regulas (EK) Nr. 1338/2001 6. panta 1. punkta grozījumos, tieši atsaucoties uz ECB kompetenci jomā, kas nosaka šķirošanas standartus euro banknošu derīguma laišanai atkārtotā apgrozībā un autentiskuma pārbaudēm, kā arī atsaucoties uz Eurosistēmas paveikto šajā jomā.
- 2.3. Ierosinātie grozījumi Regulas (EK) Nr. 1338/2001 6. panta 1. punktā paredz pienākumu “kreditīestādēm un citām iestādēm, kas iesaistītas profesionālā darbībā banknošu un monētu šķirošanā un izplatīšanā iedzīvotājiem” nodrošināt, ka viņu saņemto banknošu un monētu autentiskums tiek pārbaudīts un viltojumi atklāti. Lai gan pienākuma saturs ir skaidrs un saprotams, “citu iestāžu, kas iesaistītas profesionālā darbībā banknošu un monētu šķirošanā un izplatīšanā iedzīvotājiem” formulējums neaptver citas organizācijas, kas — pat, ja tā nav to pamatdarbība, — ir tādu pašapkalpošanās ierīču operatore, kuras nodrošina iedzīvotājus ar euro banknotēm. Šī termina ierobežotās interpretācijas iespējas, jo īpaši attiecībā uz mazumtirgotājiem, kas papildina bankomātus, apliecina ECB Pamatnoteikumu piemērošana nacionālajā līmenī. 6. pantā noteiktā pienākuma adresātu šaurais loks, var radīt regulējuma nepilnības, kuru dēļ euro banknotes un monētas netiks pārbaudītas saskaņā ar ECB un Komisijas procedūram, kas kaitēs gan sabiedrībai kopumā, gan euro zonas kredītiestādēm, uz kurām attieksies stingrāki standarti. Tādēļ piemērotākais risinājums būtu plašāka definīcija.

⁽¹⁾ Skatīt arī 1998. gada 7. jūlija Rekomendāciju ECB/1998/7 par dažu pasākumu pieņemšanu euro banknošu un monētu juridiskās aizsardzības veicināšanai.

⁽²⁾ OVL 181, 4.7.2001., 6. lpp.

⁽³⁾ Skatīt Pamatnoteikumus viltojumu noteikšanai un banknošu šķirošanai pēc to derīguma, ko veic kredītiestādes un citas specializētās skaidrās naudas apstrādes iestādes, kas pieejams ECB tīmekļa vietnē: www.ecb.int/pub/pdf/other/recyclingeurobanknotes2005lv.pdf.

- 2.4. Ierosinātā regula papildinās Regulas (EK) Nr. 1338/2001 6. panta 3. punktu ar normu, kas dalībvalstīm prasa ar ECB un Komisijas noteiktām procedūrām saskaņot tos normatīvos un administratīvos aktus, kuri uz kredītiestādēm un citām iestādēm attiecināma pienākumu nodrošināt, ka tiek pārbaudīts euro banknošu un monētu autentiskums un atklāti viltojumi. Dalībvalstīm tiks prasīts šos normatīvos un administratīvos aktus pieņemt līdz 2009. gada 31. decembrim un attiecīgi informēt ECB un Komisiju. ECB uzskata, ka, tā kā ECB un Komisija atbild par šī pienākuma pamatā esošo procedūru noteikšanu, gan praktisku, gan juridisku iemeslu dēļ ECB un Komisijai būtu jānosaka termiņi to ieviešanai. No prakses viedokļa ieviešanas termiņu noteikšanai vajadzīgas ekspertu zināšanas par tehnoloģiju un vietējo operatoru spējām. Jāņem vērā arī migrācijas izmaksas un jauno detektoru ražošanas un iegādes izmaksas. Tādējādi vienots ierosinātās regulas termiņš var izrādīties nepietiekami elastīgs. No juridiskā viedokļa iestādei, kas ir kompetenta noteikt šķirošanas standartu procedūras attiecībā uz euro banknošu vai monētu derīgumu laišanai atkārtotā apgrozībā un autentiskumu, jābūt tai iestādei, kas nosaka šo standartu piemērošanas termiņus. Tādēļ tiek ieteikts šo termiņu ierosinātajā regulā svītrot, tā vietā nosakot, ka termiņus šī pienākuma piemērošanai saskaņā ar ECB un Komisijas procedūrām nosaka šajās procedūrās.
- 2.5. Attiecībā uz monētu iekļaušanu regulas piemērošanas jomā tādā pašā līmenī, kāds attiecas uz banknotēm, un apzinoties tās kompetenci jautājumos, kas saistīti ar euro banknotēm, ECB norāda, kā šāda pieeja varētu apdraudēt neliela apjoma maksājumus dalībvalstīs, jo — atšķirībā no banknotēm — ierosinātās monētu pārbaudes prasības izpilde ir neskaidra no tehniskā viedokļa.
- 2.6. Tā kā nav pilnībā skaidrs, vai 2001. gada 28. jūnija Regulā (EK) Nr. 1339/2001, kura Regulas (EK) Nr. 1338/2001, ar ko nosaka pasākumus, kuri nepieciešami euro aizsardzībai pret viltošanu, piemērošanu attiecinā uz dalībvalstīm, kas nav ieviešas euro kā to vienoto valūtu ⁽¹⁾, atsauc uz Regulu (EK) Nr. 1338/2001 ir dinamiska, nepieciešams ierosināt vēl vienu regulu, kas ierosinātās regulas piemērošanu attiecinātu arī uz ārpus euro zonas dalībvalstīm ⁽²⁾, jo īpaši attiecībā uz 4. un 5. panta grozījumiem. Tomēr saistībā ar "procedūrām, ko noteiks Eiropas Centrālā banka", attiecībā uz kurām ierosinātā regula iekļaus atsauci grozītās Regulas (EK) Nr. 1338/2001 6. panta 1. punktā, ECB ir vislabākajā situācijā, lai lemtu par to, kad ieviest ECB procedūras, kas attiecas uz euro banknotēm. Šajā sakarā, ņemot vērā ģeogrāfiskās zonas, kurā euro ir likumīgs maksāšanas līdzeklis, ierobežojumus, ECB 2006. gada jūlijā nolēma ⁽³⁾, ka šīs procedūras jaunajās dalībvalstīs stāsies spēkā tad, kad tās ieviesīs euro.

3. Redakcionāli priekšlikumi

Gadījumos, kuros iepriekš tekstā minētie komentāri saistīti ar grozījumiem ierosinātajā regulā, attiecīgie redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti pielikumā.

Frankfurtē pie Mainas 2007. gada 17. decembrī

ECB prezidents

Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁾ OV L 181, 4.7.2001., 11. lpp.

⁽²⁾ Tā tas nesēnoticis arī ar citiem dokumentiem, kas groza normatīvos aktus, kuri saistīti ar euro aizsardzību, piem., Padomes 2006. gada 20. novembra Lēmums 2006/849/EK, ar kuru groza un pagarina darbības periodu Lēmumam 2001/923/EK, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu ("Perikla" programmu) (OV L 330, 28.11.2006., 28. lpp.) un Padomes 2006. gada 20. novembra Lēmums 2006/850/EK, ar kuru paplašina Padomes lēmuma darbības jomu, neiesaistītās dalībvalstīs piemērojot Lēmumu 2006/849/EK, ar kuru groza un pagarina darbības periodu Lēmumam 2001/923/EK, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu ("Perikla" programmu) (OV L 330, 28.11.2006., 30. lpp.).

⁽³⁾ Skatīt ECB dokumentu "Pārejas režīms banknošu atkārtotas laišanas apgrozībā pamatnoteikumu ieviešanai jaunās iesaistītajās dalībvalstīs", kas pieejams ECB tīmekļa vietnē: www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/recyclingeurobanknotesframework2006lv.pdf.

PIELIKUMS

Redakcionāli priekšlikumi

Komisijas ierosinātais teksts

ECB ierosinātie grozījumi ⁽¹⁾1. grozījums
1. panta 1. punkts

Regulu (EK) Nr. 1338/2001 groza šādi:

Regulu (EK) Nr. 1338/2001 groza šādi:

1. Regulas 4. pantu groza šādi:

1. Regulas 4. pantu groza šādi:

a) nosaukumu aizstāj ar šādu:

a) nosaukumu aizstāj ar šādu:

"Pienākums nosūtīt viltotās banknotes";

"Pienākums nosūtīt viltotās banknotes";

b) 2. punkta beigās pievieno šādu teikumu:

b) 2. punkta beigās pievieno šādu teikumu:

"Lai atvieglotu apgrozībā esošo banknošu autentiskuma kontroli, atļauj veikt viltotu banknošu pārvadājumus starp kompetentajām valstu iestādēm, kā arī Eiropas Savienības iestādēm un struktūrām."

"Lai atvieglotu apgrozībā esošo banknošu autentiskuma kontroli, atļauj veikt viltotu banknošu pārvadājumus starp kompetentajām valstu iestādēm, kā arī Eiropas Savienības iestādēm un struktūrām."

c) 3. punktu aizstāj ar šādu punktu:

"Šī panta 2. punktu piemēro tā, lai tas netraucētu iespējami viltotās banknotes izmantot vai paturēt kā pierādījumu krimināllietās, ņemot vērā konfiscēto viltojumu daudzumu vai veidu."

Pamatojums — sk. atzinuma 2.1. punktu

2. grozījums

1. panta 3. punkta a) apakšpunkts

3. Regulas 6. pantu groza šādi:

3. Regulas 6. pantu groza šādi:

a) tā 1. punktu aizstāj ar šādu punktu:

a) tā 1. punktu aizstāj ar šādu punktu:

"1. Kredītiestādēm un citām iestādēm, kas iesaistītas profesionālā darbībā banknošu un monētu šķirošanā un izplatīšanā iedzīvotājiem, tostarp iestādēm, kuru darbība ietver dažādu valūtu banknošu un monētu apmaiņu, piemēram, naudas maiņas punktiem, ir pienākums nodrošināt, lai tiktu pārbaudīts to euro banknošu un monētu autentiskums, ko tās ir saņēmušas un plāno atkārtoti laist apgrozībā, un lai tiktu atklātas viltotās banknotes un monētas. Šādu pārbaudi veic, ievērojot attiecīgi ECB noteiktās procedūras euro banknotēm un Komisijas noteiktās procedūras monētām.

Pirmajā daļā minētajām iestādēm ir pienākums izņemt no apgrozības visas saņemtās euro banknotes un monētas, par kurām ir zināms, ka tās ir viltotas, vai kuras ir pietiekams pamats par tādām uzskatīt. Minētās iestādes šīs banknotes nekavējoties nodod kompetentajām valstu iestādēm."

"1. Kredītiestādēm un citām iestādēm, kas iesaistītas ~~profesionālā darbībā~~ banknošu un monētu šķirošanā un izplatīšanā iedzīvotājiem, tostarp:

— iestādēm, kuru **profesionālā** darbība ietver dažādu valūtu banknošu un monētu apmaiņu, piemēram, naudas maiņas punktiem, **un**

— **mazumtirgotājiem un citiem uzņēmumiem, piemēram, kazino, kas kā pakārtotu darbību veic banknošu šķirošanu un izplatīšanu iedzīvotājiem, izmantojot bankomātus,**

ir pienākums nodrošināt, lai tiktu pārbaudītas ~~to~~ euro banknotes ~~un monētas autentiskums~~, ko tās ir saņēmušas un plāno atkārtoti laist apgrozībā, un lai tiktu atklātas viltotās banknotes un monētas. Šādu pārbaudi veic, ievērojot attiecīgi ECB noteiktās procedūras euro banknotēm un Komisijas noteiktās procedūras monētām, **kā arī ievērojot to attiecīgo kompetenci un euro banknošu un monētu īpašības.**

Pirmajā daļā minētajām iestādēm, **mazumtirgotājiem un citiem uzņēmumiem** ir pienākums izņemt no apgrozības visas saņemtās euro banknotes un monētas, par kurām ir zināms, ka tās ir viltotas, vai kuras ir pietiekams pamats par tādām uzskatīt. Minētās iestādes šīs banknotes nekavējoties nodod kompetentajām valstu iestādēm."

Pamatojums — sk. atzinuma 2.3. punktu

(1) Teksts treknrakstā ir tā daļa, kuru ECB ierosina iekļaut kā jaunu tekstu. Novītrotais teksts ir tā daļa, kuru ECB ierosina svītrot.

3. grozījums

1. panta 3. punkta b) apakšpunkts

b) 3. punkta beigās pievieno šādu daļu:

“Atkāpjoties no 3. punkta pirmās daļas, normatīvos un administratīvos aktus šā panta 1. punkta pirmās daļas piemērošanai pieņem vēlākais līdz 2009. gada 31. decembrim. Tās par tiem nekavējoties informē Komisiju un Eiropas Centrālo banku.”

b) 3. punkta beigās pievieno šādu daļu:

“Atkāpjoties no 3. punkta pirmās daļas, normatīvos un administratīvos aktus šā panta 1. punkta pirmās daļas pirmajā daļā minēto procedūru piemērošanai pieņem vēlākais līdz 2009. gada 31. decembrim **atbilstoši šādās procedūrās noteiktajiem termiņiem. Tās Dalībvalstis** par tiem nekavējoties informē Komisiju un Eiropas Centrālo banku.”

Pamatojums — sk. atzinuma 2.4. punktu

4. grozījums

2. pants

Šo regulu piemēro iesaistītajām dalībvalstīm, kas minētas Padomes Regulas (EK) Nr. 974/98 1. panta pirmajā ievilkumā ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁴⁾ OV L 139, 11.5.1998., 1. lpp.

Šo regulu piemēro iesaistītajām dalībvalstīm, kas minētas Padomes Regulas (EK) Nr. 974/98 1. panta pirmajā ievilkumā ⁽¹⁴⁾.

Regulas (EK) Nr. 1338/2001 6. panta 1. punktā minētās procedūras iesaistītajās dalībvalstīs piemēro saskaņā ar tās 6. panta 3. punkta noteikumiem.

⁽¹⁴⁾ OV L 139, 11.5.1998., 1. lpp.

Pamatojums — sk. atzinuma 2.5. punktu
